

Psoriatiker hävdar sina rättigheter Nya läkemedel ger hopp om bättre behandling av psoriasis

Psoriasis är en inflammationssjukdom i huden och lederna som på många sätt minskar livskvaliteten. Det finns dock effektiva läkemedel att få. Psoriasisförbundet kräver i samband med Internationella psoriasisdagen att frågan om ersättning av de olika behandlingsformerna skall snabbas upp och att psoriatikernas rätt till jämlik vård vid rätt tidpunkt skall garanteras även i praktiken. På Internationella psoriasisdagen vädjar man även globalt att psoriasis skall erkännas som en allvarlig sjukdom.

I Finland lider mer än 100 000 personer av psoriasis. Redan en medelsvår psoriasis påverkar livskvaliteten i lika hög grad som andra folksjukdomar, t.ex. hjärt- och blodkärlssjukdomar, diabetes och cancer.

Psoriasis är en kronisk, inflammatorisk hud- och ledsjukdom med varierande sjukdomsbild. Hudsymtomen utgörs av väl avgränsade, rodnande och förtjockade fläckar som fjällar och kliar. Dessa symtom kan täcka en stor del av huden. Ledsymtomen är stelhet, smärta och svullnad. Hos cirka 10 procent av alla psoriatiker med hudförändringar har även ledpsoriasis diagnostiserats. Ledpsoriasis skadar lederna, begränsar rörelse- och funktionsförmågan och leder i värsta fall till bestående invaliditet. Sjukdomen orsakar även för tidig död.

En sjukdom i det fördolda

Trots att psoriasis är en vanlig sjukdom är den dåligt känd; psoriatikerna talar sällan om sin sjukdom och försöker dölja synliga symtom. Ibland nonchaleras psoriasis och ses enbart som ett kosmetiskt problem. Även om denna okända folksjukdom inte smittar, begränsar den ofta psoriatikernas sociala liv. Symtomen förvärras av stress, som sjukdomen i sig själv redan orsakar, varför psykosociala problem är vanligare än i samband med många andra folksjukdomar, och risken för utslagning är verklig. Enligt en studie om livskvalitet upplever psoriasispatienter den traditionella vården som tidskrävande, ineffektiv och dyr.

Ersättningen ett problem

Alla läkemedel som är effektiva mot psoriasis har inte godkänts som ersättningsgilla enligt sjukförsäkringslagen. Med de traditionella läkemedlen har man inte heller kunnat ge alla patienter tillräcklig hjälp och många av läkemedlen har biverkningar. På sistone har man med nya biologiska läkemedel nått goda resultat i behandlingen av både hud- och ledpsoriasis. Hittills har det inte funnits effektiva behandlingar för alla fall av ledpsoriasis, och de gamla läkemedlen har inte varit lika effektiva som de nya. Nya selektiva läkemedel ger patienterna nytt hopp.

Svårighetsgraderna hos psoriasis

Psoriasis indelas i lindrig, medelsvår och svår. I lindriga fall täcker eksemfläckarna mindre än tre procent av huden, i medelsvåra fall mellan 3 och 10 procent och vid svår psoriasis upp till 75 procent. Sjukdomens svårighetsgrad påverkas även av var psoriasisensymtomen uppträder. Pustulär psoriasis som ger varblåsor på händer och fotsulor kan vara en mycket svår och invalidiserande sjukdom, även om den täcker endast en liten del av kroppen.

Traditionella behandlingsformer upplevs som besvärliga och ineffektiva

Ambitionen är att behandla psoriasis på ett helhetsbetonat sätt. Psoriasis kan inte botas, men symtomen kan lindras och i bästa fall till och med elimineras med de nya läkemedlen. Lokal behandling, dvs. behandling med salvor, lotioner och ljus, räcker ofta långt. Också klimatbehandling utnyttjas. Behandlingen med salvor är arbetsdryg och kräver att hudförändringarna smörjs in morgon och kväll under en period på upp till 8 veckor för att ge

resultat. För många patienter blir detta övermäktigt. En avsevärd förbättring är en ny kombinationskräm som appliceras en gång i dygnet och som verkar redan efter fyra veckors användning. Läkemedlet hör dock inte till de ersättningsgilla läkemedlen och har därför inte börjat användas allmänt.

Nya biologiska läkemedel – nytt hopp

En litet antal psoriasispatienter behöver läkemedel som tas invärtes. Dessa traditionella läkemedel har sina biverkningar, och lämpar sig inte heller för alla, särskilt inte för långvarigt bruk. De nya biologiska läkemedlen ger nytt hopp för dem som inte får hjälp av de vanliga.

Bakom hud- och ledsymtomen finns samma inflammatoriska mediatorer, såsom TNF-alfa, varför också samma läkemedel hjälper. TNF-alfa-hämmare som injiceras under huden eller ges intravenöst används redan nu vid behandling av reumatism och ledpsoriasis. Läkemedlen har visat sig vara påtagligt effektiva även vid medelsvår och svår hudpsoriasis. Av dessa läkemedel har ersättning beviljats längst för etanercept vid behandling av ledpsoriasis. Däremot har infliximab som hör till samma grupp av läkemedel och som tas intravenöst bekostats av sjukhuset i fråga. Etanercept har helt nyss blivit specialersättningsgillt för behandling av hudpsoriasis, liksom också efalizumab, som påverkar T-cellerna i immunsystemet på ett annorlunda sätt. Ersättningen som gäller hudpsoriasis beviljas dock endast för ett år i taget.

Utvecklingen av ledpsoriasis kan till och med stoppas

I Finland har vi ingen lång erfarenhet av biologiska selektiva läkemedel vid behandling av endast hudpsoriasis. Men det finns redan mycket uppföljningsdata om användningen av etanercept vid reumatism, varför man vet att biverkningsprofilen är bra. Det är även vetenskapligt belagt att medlet motverkar framskridandet och utvecklingen av ledpsoriasis. Det förefaller som om etanercept även skulle möjliggöra pauser i behandlingen, vilket är värt att undersöka, eftersom dessa avbrott medför besparingar i vården.

Hittills har det inte funnits bra och effektiv behandling för alla med ledpsoriasis. En grundläggande orsak till sjukdomen är en förhöjd nivå av mediators TNF-alfa, som förekommer rikligt i en patients hud och inflammerade leder. Eksem och ledinflammationer kan uppträda antingen samtidigt eller vid olika tidpunkter. I lindriga fall räcker det med inflammationshämmande och smärtstillande medicinering, men ju svårare och mer ledförstörande sjukdomen är, desto starkare antireumatiska läkemedel används. När de traditionella läkemedelsbehandlingarna inte räcker till, har man fått ny hjälp av biologiska läkemedel. De nya läkemedlen kan selektivt minska nivån av den inflammatoriska mediators. De hejdar sjukdomens aktivitet och kan många gånger göra patienten helt symptomfri. Om man inte med vanliga antireumatiska läkemedel uppnår tillräcklig behandlingsrespons under sex månader, rekommenderas att dessa TNF-alfa-hämmande biologiska läkemedel används.

Närmare information

Psoriasisförbundets verksamhetsledare Mirja-Liisa Rontu, tfn 09-2511 9010
Ordförande för Finlands Dermatologförening, överläkare Tapio Rantanen, tfn 03-81 911
Överläkare Riitta Luosujärvi, HNS, tfn. (09) 4711

www.psoriasisliitto.fi
www.worldpsoriasisday.com

Psoriasisliitto - Psoriasisförbundet ry är en riksomfattande patient- och folkhälsoorganisation. Förbundet har 54 lokala föreningar med sammanlagt 14 000 personmedlemmar. Psoriasisförbundet firar sin 30-åriga verksamhet med en fest den 29 oktober 2005. Psoriasisförbundet erbjuder sina medlemmar information, rehabilitering och kamratstöd. Centrala tjänster i förbundets verksamhet är rehabiliterings- och anpassningsträningsskurser samt klimatvårdsresor.